A

abaissat, ada abaissé, e (adj) — 1. Qu'es sota sa plaça normala. Faissa abaissada : fasce abaissée. 2. Si ditz tanben d'una espasa ambé la poncha vèrs l'enbàs, o d'una ala. Cat. *abaixat,* port. *abatido,* esp. *abatido, bajado;* ital. *abbassato;* angl. *debased, abased.*
abelha abeille (nf) — Normalament montanta, o volanta ambé leis alas desplegadas. La vila de Masamet (Tarn) pòrta : D'azur a un gau crestat, becut e barbat de vermelh acompanhat de tres abelhas d'aur arrengueiradas en cap. Cat. *abella,* port. *abelha,* ital. *ape,* esp. *abeja,* angl. *bee > bee volant.*
abilhat Veire ***velat, vestit***
abisme, abís (nm) abîme — Ponch centrau de l'escut. ***Pèça en abisme.*** Sinonim : *còr.* Cat. *abisme, cor,* esp. e port. *abismo,* ital. *abisso, cuore.* Veire ***còr***
abrat, ada (adj) allumé(e) ; animé(e) — Atribut deis uelhs deis animaus quand son d'un esmaut particular. Cat. *animat,* ital. *acceso, illuminato,* esp. *encendido,* port. *aceso.* L'anglés ditz simplament *the eyes gules* per revirar *abrat de golas.* Veire ***animat***
acier (nm) acier — Esmaut emplegat dins l'eraudica germanica. Cat. *acer,* esp. *acero,* ital. *acciaio.*
*** aclarat, ada** (adj) prop. per *ajouré, e* — Qualifica lei fenèstras o la pòrta d'una construccion se son d'un esmaut diferent o se laisson veire lo camp que n'es cargat. Esp. *aclarado,* cat. *aclarit,* angl. *pierced.* Veire ***fenestrat***
acolat, ada (adj) accolé, e — Si ditz : 1. De pèças pausadas tòcatòca o d'un mòble (crotz, paligòt de vinha, colona, aubre) qu'envertolha un autre mòble (sèrp, rama, còrda). 2. De dos escuts pausats tòcatòca. DMA > "Acoula, accolé, en terme de blason, se dit de deux écus qui sont joints ensemble ; adjungere." — Cat. *acoblat,* ital. *accollato.*

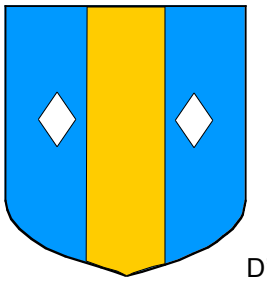

D'azur au pau d'aur acostat de dos lausanges d'argent

acompanhat, ada (adj) accompagné(e) — Si ditz de la figura màger de l'escut quand l'acompanhan d'autrei pèças minoras. La comuna de Graveson (Bocas dau Ròse) pòrta : De vermelh a la crotz patriarcala d'argent acompanhada en poncha de tres besants d'aur. Cat. *acompanyat,* esp. *acompañado,* ital. *accompagnato,* port. *acompanhado.*
*** acorchit, ida** (adj) alésé(e) — Si ditz d'una pèça que leis extremitats tòcan pas lo bòrd de l'escut. Dins son *Blason des armoiries* (sègle XVI) Hierosme de Bara emplega quora l'adjectiu "raccourci" : *d'argent à une croix racourcie d'or,* quora l'adjectiu "coupé" : *trois chevrons couppez d'argent.* Cat. *abscís,* esp. *recortado,* ital. *scorciato,* angl. *couped.* Veire ***retirat***
acostat, ada (adj) accosté, e — Atribut d'una figura, mai que mai verticala, acompanhada d'autrei pèças a dèstra amb a senèstra. Cat. *acostat,* esp. *acostado,* ital. *accostato,* port. *ladeado.* Veire ***costejat***
acroselat, ada (adj) croisé, e ; en croix — Nòta : dins *Nerto,* Mistral emplega aquel adjectiu dins son sens eraudic de *sautor :* "*…un crucifis / que la doulour espeloufis /*

emé dos clau acrouselado / souto uno tiaro escrincelado" e lo revira *avec deux clés attachées en sautoir*. Cf. Cantalausa > crosèl : *montet de dètz, dotze garbas o mai en forma de crotz*. Veire ***crosant, escartairat***

aculat (adj) acculé — Atribut dau cavau o de l'unicòrn dreiçat en equilibri sus sei patas posterioras, o de dos canons sus seis afusts, lei golas viradas vèrs lei flancs de l'escut. La comuna normanda de Sassey (Eure) pòrta : D'azur a tres unicòrns aculats d'argent subremontats d'un vòu dubèrt en faissa dau meteis. Cat. *aculat,* esp. *aculado,* ital. *rinculato*.

adestrat, ada (adj) adextré, e — Qu'es plaçat a dèstra d'una autra pèça. Esp. *adiestrado,* ital. *addestrato,* cat. *dextrat*.

adorsat, ada (adj) adossé, e — Atribut de dos mòbles, mai que mai identics, presentats esquina còntra esquina. Cat. *adossat*, ital. *addossato*, esp. *adosado*, angl. *addorsed*.

afrontats, adas (adj) affronté(e)s — Si ditz de doas pèças, lo mai sovent d'animaus, que si fan fàcia. Cat. *afrontats,* esp. *afrontados,* port. *afrontados,* ital. *affrontati,* angl. *affronty*.

afustat (adj) affûté — Atribut de l'afust dau canon qu'es dins un esmaut particular. Ital. *affustato*.

agitada (adj) agitée — Atribut de la mar ondosa. Cat. *agitada,* esp. *agitado*, ital. *agitato*.

aglan gland (nm) — Cat. *aglà*. Lo *dedau,* o *cofèu* (fr. cupule) si blasona s'es d'un esmaut diferent de l'aglan.

*** aglanat, aglandat / englanat** (adj) prop. per lo fr. *englanté* en parlant deis aglans d'un rore se son d'un esmaut diferent dau rèsta. Sin. : **fruchat.** Cat. *englanat,* esp. *englandado,* port. *glandado,* ital. *ghiandato*.

agrovat, ada (adj) accroupi, e — Sinonim d'*assetat* en parlant d'un animau. *Coniu agrovat, lèbre agrovada :* lapin en forme, lièvre en forme. Cat. *arrupit,* esp. *acrupido, encogido,* port. *agachado,* angl. *sejant*.

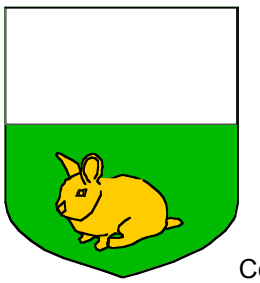

Copat d'argent ambé de sinòple a un coniu d'aur agrovat

agusat, ada (adj) aiguisé, e; qui est taillé(e) en pointe; fiché, e — Sin. **agut, uda*. Crotz dau pè agusat, dau pè agut*** : croix au pied fiché. Cat. *agusat,* esp. *aguzado, agudo*. Ital. *aguzzo, aguzzato > Croce aguzza;* angl. *fitchée, fitched > cross fitchée*.

aigla aigle (nf) — Cat. *àguila*, esp. *águila*, ital. *aquila,* port. *águia*. ***Aigla bicefala :*** aigle bicéphale. Cat. *àguila bicéfala,* esp. *águila bicéfala,* ital. *aquila bicipite*, port. *aguia de duas cabeças*, angl. *double headed eagle*.

aigleta aiglette (nf) — Si ditz de l'aigla se n'i a au mens tres dins l'escut. "La commune d'Aiglun (Basses-Alpes) porte 3 aiglettes dans son blason." (TdF, art. *Eigleto, aigleto*). Aiglun pòrta efectivament : D'azur a la faissa d'aur cargada de tres aigletas de negre. — Cat. *aguileta,* ital. *aquilotto,* esp. *aguileta*.

aiguiera (nf) aiguière — Si presenta de perfiu ambé lo bèc a dèstra e la manilha a senèstra. "La vilo d'Eiguiero a pèr armo parlanto tres eiguiero o eigadiero." TdF, art.

Eiguiero, aièro, citant l'Armana prouvençau. Aiguiera pòrta : D'azur ai tres aiguieras d'argent, aquela dau ponch dèstre dau cap contornada.
ajaçat, ada (adj) — Couché(e), en parlant dau cabrion movent dau flanc dèstre, d'una bilheta, o d'un animau en repaus lo ventre au sòu ambé la tèsta auta. Cf. DMA : "Ajassa, ajassàdou ; adj , accroupi, accroupie, gisté, gistée, on le dit des lievres et des lapins quand ils sont ramassés, et qu'ils ne courent point, ce qui est leur posture ordinaire." — Cat. *ajaçat,* ital. *coricato*.
alabrena (nf) salamandre. Veire ***salamandra***
alat, ada (adj) ailé, e — Si ditz : 1. Deis alas d'un insècte, quadrupède, èsser uman, molin o d'una aisina quina que siegue - 2. D'un aucèu, se leis alas son d'un esmaut diferent. Cat. *alat,* esp. *alado*.
alcion (nm) alcyon — Ciune representat sus son nis flotant. Cf. DMA > "Alcyoun, s.m. espece d'oiseau hantant la mer et les marécages, de la grosseur d'une caille, en plumage bleu, vert et rouge, qui couve sur l'eau et parmi les roseaux." Cat. *alció,* esp. *alción,* ital. *alcione*.
alerion (nm) alérion — Aigleta sensa bèc ni patas. Cat. *alerió,* ital. *alerione,* esp. *alerión*.
*** aletat** prop. per lo fr. loré — Atribut dei pèis e mai que mai dau daufin qu'an d'aletas d'un esmaut particular.
alisat, ada (adj) alésé(e) — Esp. *recortado, a*. ***Crotz alisada*** *:* croix alésée [> Miquèu Geisler : *Crous de Venasco ?* in *Li Nouvello de Prouvènço* n° 132, setèmbre de 2006]. Cat. *abscís*. Veire ***acorchit*** que revira mai fidelament e mai precisament lo tèrme francés.
alternat, ada (adj) alterné, e — Si ditz de pèças d'esmauts diferents plaçadas tòcatòca e alternativament : palat d'aur e de sinòple ; faissat de vermelh ambé d'argent, etc.

Esmauts alternats : barrat d'azur ambé d'aur

*** amaida, hamaida** hamaide (nf) — Son tres faissas acorchidas e arrengueiradas sus lo camp. Dau nom d'una familha La Hamaide que portava d'aur ai tres faissas acorchidas de vermelh (Veyrin-Forrer). — Cat. *hamaïde,* esp. *hamadas,* ital. *amaidi*.
amfisbèna [1] (nf) amphisbène (s.m.) — Dau latin *amphisbaena*. Sèrp de doas tèstas. Cat. e ital. *amfisbena*. *Veire* ***bissa, sèrp***
amfiptèr, amfistèr (nm) amphiptère (amphistère) — Sèrp ambé doas alas de dragon. Cat. *amfípter,* esp. *amphistera*.
amorçat (adj) éteint ; non figuré — Atribut dau soleu desprovesit d'uelhs, de bocas e de nas. Sin. ***non figurat***
ancora ancre (nf) — Blasonan sei partidas (cep, arganèu, gumena…) se son d'un esmaut diferent. Cat. *àncora*, esp. *áncora*, ital. *ancora*.

---

[1] o **anfisbèna** segon lei *Preconizacions del Conselh de la lenga occitana* (Lingüistica occitana, dec. de 2007) e donc **anfiptèr, anfistèr** per l'intrada seguenta.

ancorat, ada (adj) ancré(e) — Si ditz d'una pèça (crotz, aspa o autra pèça) ambé d'extremitats que retrason a una ancora. ***Crotz ancorada :*** croix ancrée. Cat. esp. e port. *ancorada,* ital. *ancorata*.
anedilha anille (nf) — Figura estilizada facha de dos crochets en forma de C adorsats e religats, de còps que i a, per una pichona barra.
anedilhada (crotz --) croix anillée — Crotz ambé d'extremitats que s'acaban en anedilha. Esp. *cruz anillada* ; ital. *croce mulinata*.
anelat, ada (adj) bouclé, e — Qu'a un anèu dins lo nas, en parlant d'un taur o d'un ors. Cat. *argollat*. Veire ***blocat***
anelet (nm) annelet — Pichon ceucle (se son dos e mai de dos). Pòdon èstre entrelaçats o concentrics. La comuna de Vaugina (Vauclusa) pòrta : De vermelh a tres anelets d'argent. Cat. *anellet,* esp. *anulete, anillette,* ital. *anelletto,* angl. *annulet*.

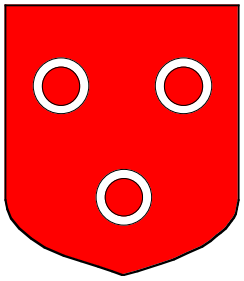
De vermelh a tres anelets d'argent

anet, canard, **anedon** (sm) caneton, **aneda** (sf) cane — Son lo mai sovent *passants* o *nadants ;* ne'n blasonan lo bèc o lei patas se son d'un esmaut particular. Esp. *ánade,* ital. *anatra*.
anhèu (nm) agneau — Pòu èstre *passant, ajaçat* o *paissent*. **Anhèu pascau** : agneau pascal ; anhèu normalament *d'argent* que tèn ambé la pata dèstra la bandiera (d'argent ambé la crotz de golas) dau Crist. Cat. *anyell pasqual,* ital. *agnello pasquale,* angl. *Pascal lamb*. Veire ***feda, moton***
animat, ada (adj) animé, e — Si ditz de l'uelh dau cavau e de l'unicòrn s'es d'un esmaut diferent. Cat. *animat,* ital. *animato,* esp. *animado*. Veire ***abrat***
antica (a l'--) (expr.) à l'antique — Si ditz d'un vièstit o d'una corona ornada de ponchas en luega de florons. La comuna de Santa Enimia (Losera) pòrta : D'azur a l'escudet d'aur cargat de sièis tortèus de vermelh pausats 2, 2 e 2 e acompanhats de tres flordalís tanben d'aur ; au cap bastilhat de cinc pèças cosut de vermelh cargat d'una corona a l'antica d'aur, acostada de dos iles d'argent tijats e fulhats d'aur movents de la linha inferiora dau cap.
api-fèr (fuelha d') (nf) feuille d'ache — Fuelha d'api o de juvert estilizada.
*** aponchat, ada** (adj) appointé, e — Qu'an sei ponchas atenentas, en parlant de doas o mai de doas figuras. Cat. *apuntat,* ital. *appuntato,* esp. *apuntado,* port. *apontado*.
*** araire** (nm) charrue — Occ. anc. per revirar *charrua, cotrier* o *brabant*. Pòu èstre *atalat*. La comuna de Banhaus (Gironda) pòrta : Escartelat de vermelh ambé d'aur ; au premier a un rasim d'aur ; au segond a un rocàs de negre que ne'n giscla d'a fròn una fònt d'argent ; au tresen a un aubre de sinòple sus una terrassa isolada dau meteis ; au quatren a un araire d'aur. Veire ***charrua, cotrier, relha***
arbre > veire ***aubre***
arcvoutat, ada (adj) arqué(e); en arc; convexe. Veire ***voutat***

ardit (adj) hardi — Si ditz dau gau ambé la pata auçada. La comuna de Senta Fe de Peirolièras (Garona Nauta) pòrta : D'argent a un gau ardit au naturau sostengut de la data 1693 de negre ; au cap d'azur semenat de flordalís d'aur. Cat. *ardit,* ital. *ardito*.
aret (nm) bélier — Es generalament passant, arrestat o rampant. La comuna de Barjamon (Var) pòrta : De porpra a un aret passant d'argent acompanhat de tres estèlas d'aur entieradas en cap. Cf. TdF > "La ville de Bargemon porte un *aret* dans ses armes. Les Balbs, de Provence, portaient un bélier de sable."
arganèu (nm) organeau — (Mar.) Bloca de l'ancora. Si blasona s'es d'un esmaut particular. Veire ***cigala***
argent (nm) argent — Un dei dos metaus (blanc). "Argén, argent, en termes de blason, signifie le blanc, il se répresente par un écû tout uni sans aucunes hachures." (DMA). La comuna provençala de Brecòda (Belcodène), Bocas dau Ròse, pòrta : De vermelh au leon d'argent. Cat. e angl. *argent,* esp. *plata,* port. *prata,* ital. *argento*.
armat, ada (adj) armé(e) — Si ditz : 1. De l'òme o d'un braç uman cargat d'una armadura — 2. Deis arpas d'un quadrupède e de l'aigla — 3. De la poncha d'una sageta o d'una lança quand son d'un esmaut diferent. Cat. *armat*, ital. *armato,* esp. e port. *armado,* angl. *armed*.
armina e **arminat.** Veire ***ermina***, ***erminat***
armoriau (nm) armorial — Recuelh d'armariás.
arpa (nf) harpe — Pòu èstre *cordada* d'un esmaut particular. La comuna de Santa Celha dei Vinhas (Ste-Cécile-les-Vignes) en Vauclusa pòrta : D'azur a una arpa d'aur cordada de negre ; au cap d'argent cargat de tres rasims de vermelh arrengueirats en faissa.
arrancat, ada (adj) arraché, e — Si ditz d'una planta o d'un aubre que mòstra tot son racinum, o d'una tèsta d'animau qu'es pas cepada. Cat. *arrencat,* esp. *arrancado,* ital. *sradicato* > *Albero sradicato,* angl. > *Tree eradicated*. Aubre arrancat, tèsta de leon arrancada : arbre arraché, tête de lion arrachée.
arrestat, ada (adj) arrêté, e — Atribut de l'animau de drech sus sei quatre patas, mai que mai en parlant de l'elefant e dau rinoceròs. Cat. *arrestat,* ital. *arrestato,* esp. *arrestado,* angl. *statant*.
aspa (nf) croix de saint-andré; sautoir — Cat. *sautor,* esp. *sotuer, aspa, cruz de San Andrés,* ital. *Croce di sant'andrea, decuss*e, port. *aspa, sautor,* angl. *saltire, st andrew's cross*. Veire ***sautador***
assetat, ada (adj) assis — Si ditz de l'animau assetat de cuòu ambé lei doas patas anterioras tocant lo sòu. Cat. *assegut,* esp. *sentado,* ital. *seduto*. Veire ***ajaçat, agrovat***
auçat, ada (adj) haussé, e — Qu'es plaçat mai aut que sa posicion normala : faissa auçada. Crotz auçada : crotz latina. Cat. *alçat,* esp. *alzado,* ital. *alzato*.

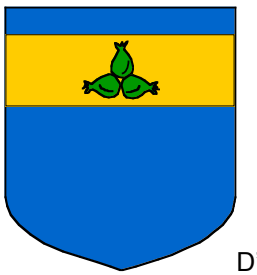

D'azur a la faissa auçada d'aur cargada d'un flòc d'avelanas de sinòple

aucelilha (l') (sf) les oiseaux — Franc de l'aigla, dau pelican o de la machòta, si presentan de perfiu, passants, una pata tibada vèrs l'avant. Veire AIGLA, ALAT, ALERION, ARDIT, ARMAT, BICEFAL, BECUT, CANTANT, CIUNE, CORONAT, CRESTAT, DAVALANT, EISSAURANT, FLOTANT, IMMORTALITAT, MEMBRAT, MERLETA, MONTANT, PAVONE-JANT, QUILHAT, VIGILÀNCIA.
aur (nm) or — Un dei dos metaus eraudics, de color jauna o rossèla. Cat. *or,* esp. e ital. *oro,* port. *ouro, oiro,* angl. *or*.
aureolat, ada (adj) auréolé, e — Atribut dau sant o de la santa, deis àngels e de l'anhèu pascau. La comuna provençala d'Orgon pòrta : D'azur a una Nòstra-Dama d'argent aureolada d'aur sus un nívol tanben d'argent movent de la poncha. Veire ***nimbat***
auta (adj) haute — Atribut de l'espasa ambé la poncha vèrs l'enaut. La comuna de Mialet (Gard) pòrta : D'azur a una espasa auta d'aur. Ital. *(spada) alta ;* esp. *(espada) alta*.
*** avelanas (flòc d'--)** (nm) prop. per lo fr. *coquerelle* — Pichon mòble compausat de tres avelanas acampadas per lo cofèu. Cat. *floc d'avellanes,* esp. e ital. *avellana*.
azur (nm) azur — Un deis esmauts de l'eraudica : blau. "Azùr, azur en termes de blason, signifie le bleu, et c'est une des couleurs de l'écu de france à trois fleurs de lis d'or, en champ d'azur (…) l'azur est marqué dans le blason par des hachures, ou simple lignes, et paralleles à l'horison." (DMA). Cat. *atzur,* esp. e port. *azul,* ital. *azzuro,* angl. *azure*.